

Sygn. akt IV Pa 23/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 sierpnia 2023 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: sędzia Dorota Załęska (spr.)

Sędziowie: Sławomir Górny

Sławomir Matusiak

po rozpoznaniu 3 sierpnia 2023 roku na posiedzeniu niejawnym w Sieradzu

sprawy z powództwa J. N., R. P., E. Ś., A. G., R. S.

przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w S.

o dodatek służbowy

na skutek apelacji Skarbu Państwa – Zakładu Karnego w S.

od wyroku Sądu Rejonowego w Sieradzu - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z 10 maja 2023 roku, sygn. akt IV P 2/23

Oddala apelację.

Zasądza od Skarbu Państwa – Zakładu Karnego w S. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego na II instancję na rzecz: J. N., R. P., E. Ś. po 120 (sto dwadzieścia) złotych, a na rzecz R. S. i A. G. po 135 (sto trzydzieści pięć) złotych – z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia wyroku stronie pozwanej, do dnia zapłaty.

IV Pa 23/23

UZASADNIENIE

Powodowie J. N., R. P., E. Ś., A. G. i R. S. w pozwach z 30 stycznia 2023r., sprecyzowanych w piśmie procesowym z 9 marca 2023r., skierowanych przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w S., wnieśli o uznanie rozstrzygnięcia w zakresie obniżenia wynagrodzenia – dodatku służbowego (wypowiedzenia warunków pracy i płacy) za niezgodne z prawem i przywrócenie dotychczasowej wysokości dodatku służbowego, tj.:

- powód J. N. do kwoty 778,00zł.,

- powód R. P. do kwoty 798,00zł.,

- powód E. Ś. do kwoty 748,00zł.,

- powód A. G. do kwoty 729,00zł.,

- powód R. S. do kwoty 798,00zł.

W uzasadnieniach pozwów wskazali, że za okres przebywania na zwolnieniach lekarskich pozwany obniżył im dodatek służbowy, co jest sprzeczne z prawem pracy oraz narusza przepisy art. 58-59 ustawy o Służbie Więziennej i §4-8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 marca 2022r. w sprawie dodatków o charakterze stałym do uposażenia zasadniczego funkcjonariuszy służby więziennej.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana wniosła o oddalenie powództw w całości, z argumentacją, że w sprawie nie znajdują zastosowania przepisy art. 42 k.p. Stosunek służbowy funkcjonariuszy został bowiem wyczerpująco i kompleksowo uregulowany w ustawie o Służbie Więziennej. Podstawą prawną obniżenia powodom dodatku służbowego za czas zwolnienia lekarskiego stanowi art. 58 ust. 3 ustawy o służbie więziennej oraz § 7 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 marca 2022r. w sprawie dodatków o charakterze stałym do uposażenia zasadniczego funkcjonariuszy służby więziennej.

W piśmie procesowym z 6 marca 2023 r. strona pozwana wskazała, iż nie kwestionuje hipotetycznych i matematycznych wyliczeń wysokości kwot dochodzonych przez powodów, a kwestionuje jedynie samą zasadę i podtrzymuje stanowisko co do niezasadności powództw.

Wyrokiem z 10 maja 2023 r. Sąd Rejonowy w Sieradzu stwierdził, że wypowiedzenie zmieniające powodom warunki pracy i płacy zostało dokonane z naruszeniem prawa oraz przywrócił dodatek służbowy powodom: J. N. w kwocie 778zł., R. P. w kwocie 798zł., E. Ś. w kwocie 748zł., A. G. w kwocie 729zł., R. S. w kwocie 798zł. Nadto zasądził na rzecz powodów od pozwanego odpowiednie kwoty wyrównania za poszczególne miesiące, z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od daty ich wymagalności do dnia zapłaty. Zasądził także od pozwanego Skarbu Państwa - Zakładu Karnego w S. na rzecz powodów J. N., R. P., E. Ś., A. G., R. S. po 270,00 zł na rzecz każdego z nich, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz nadał wyrokowi w pkt od 1 do 5 rygor natychmiastowej wykonalności.

Wyrok zapadł po następujących ustaleniach i ocenie prawnej:

Powód J. N. przez 17 lat był funkcjonariuszem Służby Więziennej. Od 25 stycznia 2023r. jest na emeryturze. Do września 2022r. otrzymywał dodatek służbowy w kwocie 778,00zł. Powód przebywał na zwolnieniu lekarskim od 16 lipca 2022r. do zakończenia służby, tj. 25 stycznia 2023r. W czasie zwolnienia lekarskiego, od października 2022r. na jego rachunek bankowy zaczęła wpływać kwota uposażenia o 130 zł miesięcznie niższa. Dopiero w styczniu 2023r. otrzymał pismo z Zakładu Karnego w S., datowane na dzień 28 września 2022r. o obniżeniu dodatku służbowego do kwoty 648,00zł.

Powód R. P. przez niespełna 17 lat był funkcjonariuszem Służby Więziennej. Od 23 lutego 2023r. jest na emeryturze. Do września 2022r. otrzymywał dodatek służbowy w kwocie 798zł. Powód przebywał na zwolnieniu lekarskim od 25 października 2022r. do zakończenia służby, tj. 23 lutego 2023r. W czasie zwolnienia lekarskiego, od grudnia 2022r. na jego rachunek bankowy zaczęła wpływać kwota uposażenia o 150 zł miesięcznie niższa. Dopiero w styczniu 2023r. otrzymał pismo z Zakładu Karnego w S., datowane na dzień 28 września 2022r. o obniżeniu dodatku służbowego do kwoty 648,00zł.

Powód E. Ś. przez 10 lat był funkcjonariuszem Służby Więziennej. Od 13 lutego 2023r. jest na emeryturze. Do września 2022r. otrzymywał dodatek służbowy w kwocie 748,00zł. Powód przebywał na zwolnieniu lekarskim od 3 sierpnia 2022r. do zakończenia służby, tj. 13 lutego 2023r. W czasie zwolnienia lekarskiego, od października 2022r. na jego rachunek bankowy zaczęła wpływać kwota uposażenia o 100zł miesięcznie niższa. Dopiero w styczniu 2023r. otrzymał pismo z Zakładu Karnego w S., datowane na dzień 28 września 2022r. o obniżeniu dodatku służbowego do kwoty 648,00zł.

Powód A. G. przez 17 lat był funkcjonariuszem Służby Więziennej. Od 15 lutego 2023r. jest na emeryturze. Do września 2022r. otrzymywał dodatek służbowy w kwocie 729,00 z Powód przebywał na zwolnieniu lekarskim od 8 lipca 2022r. do zakończenia służby, tj. 15 lutego 2023r. W czasie zwolnienia lekarskiego, od października 2022r. na jego rachunek

bankowy zaczęła wpływać kwota uposażenia o 250 zł miesięcznie niższa. Dopiero w styczniu 2023r. otrzymał pismo z Zakładu Karnego w S., datowane na dzień 28 września 2022r. o obniżeniu dodatku służbowego do kwoty 479,00 zł.

Powód R. S. przez 15 lat i 3 miesiące był funkcjonariuszem Służby Więziennej. Od 15 lutego 2023r. jest na emeryturze. Do września 2022r. otrzymywał dodatek służbowy w kwocie 798zł. Powód przebywał na zwolnieniu lekarskim od 17 sierpnia 2022r. do zakończenia służby, tj. 15 lutego 2023r. W czasie zwolnienia lekarskiego, od października 2022r. na jego rachunek bankowy zaczęła wpływać kwota uposażenia o 150zł miesięcznie niższa. Dopiero w styczniu 2023r. otrzymał pismo z Zakładu Karnego w S., datowane na dzień 28 września 2022r. o obniżeniu dodatku służbowego do kwoty 648,00 zł.

Kierownik Działu Ochrony na jednej z odpraw otrzymał polecenie zweryfikowania dodatków służbowych funkcjonariuszy przebywających na długotrwałych zwolnieniach lekarskich.

Wykonał telefony do przebywających na zwolnieniach lekarskich powodów pytając, czy wracają do służby, na co powodowie odpowiedzieli, że do służby nie wracają i będą odchodzili na zaopatrzenie emerytalne. Powrót do służby uzależnili od decyzji lekarza. Po tej rozmowie powodowie wiedzieli, że będą mieli obniżony dodatek służbowy.

Powołując się na powyższe ustalenia, Sąd Rejonowy uznał, że powództwa zasługują na uwzględnienie w całości tak co do zasady, jak i wysokości.

Sąd Rejonowy wskazał, że w ustawie z 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (t.j. Dz.U. z 2022r. poz. 2470) uregulowano prawa i obowiązki funkcjonariuszy w ramach stosunków służbowych o charakterze prawno-administracyjnym. Zgodnie z art. 220 ustawy spory o roszczenia ze stosunku służbowego funkcjonariuszy w sprawach niewymienionych w art. 218 ust. 1 i art. 219 ust. 1 i 2 ww. ustawy rozpatruje sąd właściwy w sprawach z zakresu prawa pracy.

W powołanych wyżej przepisach, nie wymieniono spraw związanych z obniżeniem dodatku służbowego, zatem jest dopuszczalna w niniejszej sprawie droga sądowa i właściwy do jej rozpoznania jest sąd pracy.

W dalszej kolejności sąd meriti powołał się na art. 59 ust. 1 ww. ustawy, z którego wynika iż zmiana uposażenia następuje z dniem zaistnienia okoliczności uzasadniających tę zmianę. Oznacza to, że odmiennie niż w przypadku wypowiedzenia zmieniającego uregulowanego w kodeksie pracy nie ma okresu wypowiedzenia. Przepisu art. 42 kp nie stosuje się.

Przechodząc do oceny prawnej powołał się na art. 58 ust. 1 ustawy o Służbie Więziennej stanowiący, że funkcjonariusze otrzymują do uposażenia zasadniczego dodatki o charakterze stałym tj. dodatek za wysługę lat, dodatek za stopień i dodatek służbowy.

Art. 60g ust. 1 ustawy stanowi zaś, że podstawę uposażenia w trakcie zwolnienia lekarskiego stanowi uposażenie zasadnicze wraz z dodatkami o charakterze stałym, przysługujące funkcjonariuszowi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian, mających wpływ na prawo do uposażenia i innych należności lub ich wysokość.

Z kolei warunki i tryb przyznawania i obniżania dodatków określa aktualnie rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 marca 2022r. w sprawie dodatków o charakterze stałym do uposażenia zasadniczego funkcjonariuszy Służby Więziennej (Dz.U. z 2022 r. poz. 663).

Zgodnie z §5 ust. 1 pkt 2 ww. rozporządzenia przy ustalaniu wysokości dodatku służbowego na stanowiskach nie kierowniczych uwzględnia się prawidłowe wykonywanie obowiązków służbowych, w szczególności inicjatywę i samodzielność w realizacji zadań służbowych, terminowość i efektywność podejmowanych działań, posiadane kwalifikacje i umiejętności wykorzystywane na zajmowanym stanowisku, a także powierzenie nowych lub dodatkowych obowiązków służbowych lub wystąpienie innej istotnej zmiany warunków służby związanej ze zwiększeniem obowiązków, wymagającej zaangażowania funkcjonariusza w wykonywanie zadań służbowych. Sąd meriti wskazał, że katalog kryteriów stanowiących o prawidłowym wykonywaniu obowiązków służbowych jest

przykładowy, na co wskazuje zwrot "w szczególności". Z tego względu na wysokość omawianego dodatku mogą również wpływać takie okoliczności jak zmniejszenie obowiązków służbowych, niski poziom odpowiedzialności związanej z wykonywaną pracą, brak samodzielności itp.

Natomiast stosownie do §7 ust. 1 tego rozporządzenia dodatek służbowy można obniżyć w razie zmiany lub ustania przesłanek, o których mowa w §5 ust. 1 i 2. Jest to tzw. fakultatywne obniżenie dodatku służbowego. Rozporządzenie przewiduje również obligatoryjne obniżenie dodatku w razie zaistnienia wymienionych enumeratywnie przypadków (§7 ust. 2 rozporządzenia), ale takie okoliczności w sprawie nie zachodzą.

Sąd Rejonowy zaakcentował, że kwestią sporną między stronami była ocena, czy przebywanie przez powodów na długotrwałym zwolnieniu lekarskim stanowi podstawę do obniżenia dodatku służbowego w oparciu o § 7 ust. 1 rozporządzenia. Analiza cytowanych powyżej przepisów doprowadziła sąd meriti do wniosku, że obniżenie powodów dodatku służbowego, a tym samym obniżenie wysokości uposażenia otrzymywanego w czasie zwolnienia lekarskiego (które

jest sztywno określone w art. 60c ustawy o Służbie Więziennej i wynosi 80% uposażenia) zostało dokonane z naruszeniem prawa. Sąd Rejonowy argumentował przy tym, że art. 60g ustawy o Służbie Więziennej wskazuje, iż uposażenie w trakcie zwolnienia lekarskiego oblicza się biorąc pod uwagę dodatki o charakterze stałym. Gdyby ustawodawca chciał, aby w okresie zwolnienia lekarskiego dodatek służbowy nie był wypłacany, to wskazałby, że ten dodatek, którego wysokość uzależniona jest od jakości wykonywanej pracy, nie przysługiwałby w okresie zwolnienia lekarskiego lub ulegał obniżeniu — takiej regulacji jednak w tym przepisie nie ma.

Również z wykładni językowej § 7 ust. 1 powołanego rozporządzenia nie wynika wprost, że dodatek ulega obniżeniu w związku z usprawiedliwioną absencją funkcjonariusza. W §7 ust. 2 rozporządzenia enumeratywnie wyliczono przypadki obligatoryjnego obniżenia dodatku. Nie wymieniono tam zwolnienia chorobowego. Tym samym należy uznać, że zwolnienie chorobowe nie jest podstawą do obniżenia dodatku służbowego. Sąd I instancji wskazał przy tym, że w trakcie absencji chorobowej funkcjonariusz otrzymuje 80% uposażenia, a więc również 80% dodatku służbowego. Nadto podniósł, że absencja chorobowa nie jest zawiniona przez funkcjonariusza, a tym samym nie powinien być dodatkowo „karany” za niedyspozycję zdrowotną. Przebywanie powodów na zwolnieniach lekarskich przez wynikało z rozpoznania stanu chorobowego, czyli sytuacji niezależnej od pracownika, za którą nie ponosi odpowiedzialności. Funkcjonariusz, który przed zwolnieniem lekarskim prawidłowo wykonywał swoją pracę ma prawo liczyć na lojalność pracodawcy, który w sytuacji choroby zapewni mu odpowiednie wynagrodzenie umożliwiające zaspokajanie zwykłych potrzeb życiowych zwiększonych o koszty leczenia. Jeśli pracodawca ma wątpliwości co do prawidłowości zwolnienia lekarskiego albo co do przydatności funkcjonariusza do służby, winien skorzystać z przewidzianych w prawie instrumentów, obniżenie dodatku służbowego nie jest w takim wypadku uzasadnione.

W ocenie Sądu powoływane przez stronę pozwaną i wykazywane przesłuchaniem świadków okoliczności dotyczące dezorganizacji pracy w Zakładzie Karnym i konieczności podwyższenia wynagrodzenia innym funkcjonariuszom, którzy przejęli obowiązki za nieobecnych (chorych) kolegów mogłyby ewentualnie stanowić podstawę do obniżenia dodatku służbowego, ale po zakończeniu zwolnień lekarskich, a nie w ich trakcie. Działanie takie jest bowiem sprzeczne z treścią art. 60c ust. 1 ustawy o Służbie Więziennej.

Sąd Rejonowy wskazał także, iż kwestia obniżenia dodatku służbowego funkcjonariuszom przebywającym na zwolnieniach lekarskich stanowiła przedmiot rozważań Rzecznika Praw Obywatelskich, do którego zwracali się funkcjonariusze Służby Więziennej, którym obniżono dodatki służbowe w związku z pobytem na zwolnieniu lekarskim. Sąd Rejonowy zaaprobował stanowisko Rzecznika, iż fakt przebywania funkcjonariusza na długotrwałym zwolnieniu lekarskim nie mieści się w zakresie pojęcia „zmiany lub ustania prawidłowego wykonywania obowiązków służbowych”. W tym czasie bowiem, ze względów zdrowotnych, funkcjonariusz ten w ogóle nie wykonuje obowiązków służbowych. Nie można zaś do ustania wykonywania obowiązków służbowych z tej przyczyny odnosić kategorii ich prawidłowości bądź nieprawidłowości (...) Sąd Rejonowy zwrócił także uwagę, że nieobecności powodów miały charakter ciągły, tym samym w rozpatrywanym przypadku pracodawca nie miał do czynienia z wielokrotnie

powtarzanym schematem, częstej absencji chorobowej funkcjonariusza, przerywanej dniem lub kilkudniową zdolnością do służby, a następnie ponownym zwolnieniem lekarskim, co powodowało trudności w prawidłowym zabezpieczeniu toku służby. Sąd Rejonowy przywołał argumentację z odpowiedzi M. W., Sekretarza Stanu w MS na wystąpienie, że nie doszło do powstania ryzyka wystąpienia zagrożenia braku właściwej realizacji ustawowych zadań określonych w ustawie o Służbie Więziennej i ustawie Kodeks karny wykonawczy, spoczywających na formacji jaką jest Służba Więzienna. Pracodawca bowiem miał możliwość wcześniejszego zaplanowania zastępstwa za powodów, zabezpieczenia interesów zakładu pracy i prawidłowości jego funkcjonowania.

W podsumowaniu Sąd Rejonowy stwierdził, że skoro powodowie wykonywali obowiązki prawidłowo, to wypracowali określoną wysokość dodatku służbowego. Na skutek zdarzenia losowego, jakim jest choroba, nie mogli w ogóle wykonywać swoich obowiązków. Przepisy prawa w sposób jasny i precyzyjny wskazują, jak powinno być wyliczane uposażenie funkcjonariusza w okresie zwolnienia lekarskiego (art. 60g ustawy). Pozbawienie dodatku służbowego w trakcie długotrwałej choroby jest sprzeczne z ustawą o Służbie Więziennej oraz z § 7 ww. rozporządzenia. Postępowanie pracodawcy ma charakter dyskryminujący pracowników przebywających na zwolnieniach lekarskich, jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

W związku z powyższym Sąd przywrócił powodom dodatki służbowe w dotychczasowej wysokości oraz zasądził ich wyrównanie za poszczególne miesiące, z ustawowymi odsetkami od daty ich wymagalności do dnia zapłaty.

O kosztach zastępstwa procesowego na rzecz powodów Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. Z uwagi na to, że zasądzone kwoty były niższe niż jednomiesięczne wynagrodzenie każdego z powodów Sąd w pkt 7 wyroku zaopatrzył go w rygor natychmiastowej wykonalności w części zasądzającej wyrównanie wynagrodzeń w oparciu o art. 477⁶ § 1 k.p.c.

Apelację od wyroku wywiódł pozwany, zaskarżając wyrok Sądu Rejonowego w całości;

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucono:

naruszenie prawa materialnego, tj. art. 60c ust. 1 i art. 60g ustawy z 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz.U. t.j. 2022, poz. 2470 ze zm.) przez błędną wykładnię i w konsekwencji niewłaściwe zastosowanie tych norm prawnych w ustalonym stanie faktycznym, polegające na błędnym przyjęciu, że przepisy te w sposób sztywny kształtują uposażenie funkcjonariuszy Służby Więziennej na zwolnieniu lekarskim i w związku z tym nie było dopuszczalne obniżenie dodatku służbowego powodom w czasie absencji chorobowej, co w konsekwencji doprowadziło do niezastosowania prawidłowej normy prawnej przepisu §7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 marca 2022r. w sprawie dodatków o charakterze stałym do uposażenia zasadniczego funkcjonariuszy Służby Więziennej, który znajdował zastosowanie do obniżenia dodatku służbowego funkcjonariuszy Służby Więziennej, uznania działania pozwanego w kwestii obniżenia powodowi dodatku służbowego jako dokonanego z naruszeniem prawa, ustalenia, że pozwany naruszył przepisy normujące sposób ustalania i wysokość dodatku służbowego w okresie pobytu powodów na zwolnieniu lekarskim, co doprowadziło do uwzględnienia powództwa,

naruszenie prawa materialnego § 7 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 marca 2022r. w sprawie dodatków o charakterze stałym do uposażenia zasadniczego funkcjonariuszy Służby Więziennej poprzez błędne niezastosowanie w ustalonym stanie faktycznym, pomimo, że ww. norma prawna znajduje zastosowanie do obniżenia dodatku służbowego funkcjonariuszy Służby Więziennej, co w konsekwencji spowodowało błędne przyjęcie przez Sąd I Instancji, że przepis ten nie stanowił podstawy do obniżenia dodatków służbowych powodów, że działanie pozwanego dokonane zostało z naruszeniem prawa, oraz że pozwany naruszył przepisy normujące sposób ustalania i wysokość dodatku służbowego w okresie pobytu powodów na zwolnieniu lekarskim, co doprowadziło do uwzględnienia powództwa. Wskazując na powyższe apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie każdego powództwa w całości i zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów procesu za I i II instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego, wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazano, iż pozwany dokonał obniżenia dodatku służbowego powodom zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 roku o Służbie Więziennej- art. 58 - 59 oraz przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 marca 2022r. w sprawie dodatków o charakterze stałym do uposażenia zasadniczego funkcjonariuszy Służby Więziennej. Zdaniem pozwanego ocena roszczeń powodów dotycząca przywrócenia i wyrównania obniżonego dodatku służbowego dokonana przez Sąd Rejonowy jest błędna. Sąd I instancji uznał, że art. 60 c ustawy o Służbie Więziennej sztywno określa wysokość uposażenia na zwolnieniu lekarskim - 80% uposażenia, a wobec tego obniżenie powodom dodatku służbowego, a tym samym obniżenie wysokości uposażenia w czasie zwolnienia lekarskiego zostało dokonane z naruszeniem prawa. Sąd Rejonowy całkowicie pominął inne przepisy, które przewidują możliwość obniżenia uposażenia funkcjonariusza (w tym obniżenia dodatków do uposażenia), a tym samym ustalenie uposażenia na zwolnieniu lekarskim w sposób przewidziany w art. 60 c, 60g, jednak z uwzględnieniem zmian wysokości elementów stanowiących podstawę tego uposażenia.

Zgodnie z art. 58 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 roku o Służbie Więziennej, dodatek służbowy stanowi uzupełnienie uposażenia zasadniczego funkcjonariusza, a zgodnie z art. 60 c w zw. z 60g - jako dodatek stały - jest elementem kształtującym wysokość uposażenia na zwolnieniu lekarskim. Podstawę faktyczną i prawną do obniżenia każdemu z powodów dodatku służbowego stanowił przepis art. 58 ust. 1 pkt 3 ustawy z 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz. U. t.j. 2022, poz. 2470 ze zm.) w zw. z § 7 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 marca 2022 r. w sprawie dodatków o charakterze stałym do uposażenia zasadniczego funkcjonariuszy Służby Więziennej. Zdaniem strony pozwanej nie można uznać, że przepis 60c ust. 1 w zw. z art. 60g ustawy o Służbie Więziennej - eliminuje możliwość dokonywania obniżenia uposażenia w tym dodatku służbowego w czasie pobytu funkcjonariuszy na zwolnieniu lekarskim - jak to wynika z konkluzji uzasadnienia Sądu I Instancji. Nie można także zgodzić się z oceną Sądu Rejonowego, że powołane przez stronę pozwaną okoliczności dotyczące dezorganizacji pracy w zakładzie karnym i konieczności podwyższenia wynagrodzenia innym funkcjonariuszom, którzy przejęli obowiązki za nieobecnych (chorych) kolegów, mogą (ewentualnie) stanowić podstawę do obniżenia dodatku służbowego, jednak po zakończeniu zwolnień lekarskich, a nie w ich trakcie - z uwagi na to, że, jak twierdzi Sąd I Instancji, obniżenie dodatku służbowego w czasie zwolnienia lekarskiego - jest sprzeczne z treścią art. 60c ust. 1 ustawy o Służbie Więziennej.

Zdaniem pozwanego, ustawodawca w przepisach art. 60c ust. 1 oraz 60 g określił podstawę i elementy kształtujące uposażenie funkcjonariuszy Służby Więziennej w czasie zwolnienia lekarskiego, co nie przekreśla możliwości zastosowania innych przepisów, które przewidują zmianę uposażenia zasadniczego oraz dodatków stałych do uposażenia, które stanowią komponenty uposażenia otrzymywanego na zwolnieniu lekarskim, co w konsekwencji wpływa na wysokość tego uposażenia. Przepis art. 60 g reguluje kwestie dotyczące sposobu obliczania i wypłaty uposażenia za okres przebywania na zwolnieniu lekarskim, a jednocześnie wskazuje, że podstawę uposażenia funkcjonariusza w czasie zwolnienia lekarskiego stanowi uposażenie zasadnicze wraz z dodatkami o charakterze stałym. przysługujące funkcjonariuszowi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian, mających wpływ na prawo do uposażenia i innych należności lub ich wysokość.

Zdaniem pozwanego, Sąd niesłusznie pominął i nie zastosował przepisu §7 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 marca 2022r. w sprawie dodatków o charakterze stałym do uposażenia zasadniczego funkcjonariuszy Służby Więziennej, który przewiduje możliwość obniżenia dodatku służbowego w razie zmiany lub ustania przesłanek, o których mowa w § 5 ust. 1 i 2 ww. rozporządzenia. Ustawodawca - poza obligatoryjnymi przesłankami obniżenia dodatku służbowego (§ 7 ust. 2) - przewidział fakultatywne obniżenie dodatku służbowego na pozostałych stanowiskach służbowych, m. in. gdy zmianie ulegają przesłanki takie jak: prawidłowe wykonywanie obowiązków służbowych, w szczególności inicjatywa i samodzielność w realizacji zadań służbowych, terminowość i efektywność podejmowanych działań.

Sąd I Instancji uznał, że skoro z wykładni językowej § 7 ust. 1 ww. rozporządzenia nie wynika wprost, że dodatek ulega obniżeniu w związku z usprawiedliwioną absencją funkcjonariusza, to brak jest podstawy do obniżenia dodatku w

czasie pobytu funkcjonariusza na zwolnieniu lekarskim - chociażby były spełnione przesłanki obniżenia omawianego świadczenia.

Apelujący wskazał także, iż pozwany podnosił w toku postępowania przed Sądem I Instancji, że podstawą obniżenia dodatków służbowych każdego z powodów nie było zwolnienie chorobowe, a brak dyspozycyjności powodów przebywających na zwolnieniach lekarskich oraz związane z tym problemy organizacyjne Służby Więziennej, dezorganizacja pracy w zakładzie karnym, konieczność zastępstw i podwyższenia wynagrodzenia tym funkcjonariuszom, którzy przejęli obowiązki za nieobecnych. Tego typu przesłanki mieszczą się w dyspozycji przepisów rozporządzenia z dnia 15 marca 2022 roku, które na mocy delegacji ustawowej zawartej w art. 58 ust. 3 ustawy o Służbie Więziennej należy stosować do obniżenia dodatku służbowego.

Dodatkowo apelujący podkreślił, że rozporządzenie z dnia 15 marca 2022 roku wprowadziło nowe rozwiązanie w postaci minimalnej wysokości dodatku służbowego dla określonych grup funkcjonariuszy (z zastrzeżeniem przepisów o obligatoryjnym obniżeniu dodatku) - § 4 ust. 5. Funkcjonariusz - poza przypadkami obligatoryjnego obniżenia dodatku służbowego - musi mieć zagwarantowaną minimalną kwotę dodatku służbowego zgodną z odpowiednimi kryteriami.

Pozostała część dodatku stanowi część uznaniową, uzależnioną od oceny wykonywania zadań służbowych.

Zgodnie z treścią przepisu § 7 ust. 1 rozporządzenia - w przypadku zmiany okoliczności stanowiących podstawę do przyznania dodatku służbowego w danej wysokości, może dojść do obniżenia dodatku w razie zmiany lub ustania przesłanek, o których mowa w § 5 ust. 1 i 2.

W przypadku nie wykonywania zadań służbowych w związku z brakiem efektywności i dyspozycyjności w służbie, dodatek ten, zdaniem pozwanego może być obniżony, nie niżej jednak niż do kwoty gwarantowanej. Wobec tego, pomimo, że obniżenie dodatku na tej podstawie nie jest obligatoryjne, to nie można kwestionować uprawnienia przełożonego powoda do dokonywania zmian wysokości dodatku, w części ponad kwotę minimalną. Niesłuszną była zatem wykładnia przepisu § 7 ww. rozporządzenia dokonana przez Sąd I Instancji, że skoro przepis ten nie przewiduje wprost przesłanki obniżenia dodatku w postaci absencji chorobowej, to nie można było dokonać obniżenia dodatku służbowego w czasie zwolnienia lekarskiego.

Niewłaściwe odczytanie przez sąd treści zastosowanych w sprawie przepisów doprowadziło do błędnej - zdaniem pozwanego - oceny zasadności spornego roszczenia i przyjęcie jako podstawy rozstrzygnięcia przepisu art. 60c i art. 60g ustawy o Służbie Więziennej zamiast przepisu 7 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 marca 2022 r. w sprawie dodatków o charakterze stałym do uposażenia zasadniczego funkcjonariuszy Służby Więziennej w zw. z art 58 ust. 1 pkt 3 ustawy o Służbie Więziennej.

Apelujący powołał się przy tym na stanowisko **Sądu Rejonowego Szczecin- Centrum w Szczecinie - IX Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zawarte w uzasadnieniu wyroku z dnia 22 lutego 2019 r., sygn. akt IX P 368/18**, że o ile uposażenie zasadnicze otrzymywane w okresie niezdolności do pracy (art. 60c ustawy o Służbie Więziennej) funkcjonariusza ma charakter gwarancyjny i rekompensacyjny, to takiego charakteru nie ma już dodatek służbowy. Dodatek ten, z racji jego przesłanek, można porównać do premii występującej w typowym stosunku pracy. Dodatek pełnił więc bardziej rolę motywacyjną, wynagradzając efektywność pracy czy też równoważąc zwiększony zakres obowiązków. Brak efektywności w trakcie nieobecności spowodowanej zwolnieniem lekarskim jako czynnik obiektywny był uzasadnioną podstawą do obniżenia dodatku służbowego. Nie ma to natomiast związku z oceną powoda jako funkcjonariusza. Powyższy pogląd **Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie** ukształtowany w oparciu o poprzedni stan prawny, pozostaje nadal aktualny, bowiem poprzedni stan prawny - w kwestii przesłanek fakultatywnego obniżenia dodatku służbowego - nie różni się od aktualnie obowiązujących przepisów. Nadto apelant powołał pogląd **Sądu Najwyższego zawarty w wyroku z dnia 5 listopada 2015r., sygn. akt III PK 22/15**, że: „(...) funkcja ochronna i niezmienność wysokości otrzymywanych należności funkcjonariusza odnosi się do uposażenia (nie zaś do dodatków).” Sąd Najwyższy uznaje, że § 5 ust. 1 rozporządzenia z dnia 13 stycznia 2011r. w sprawie dodatków o charakterze stałym do uposażenia funkcjonariuszy Służby Więziennej

„jednocześnie dopuszcza możliwość obniżenia dodatku służbowego w razie zmiany lub ustania przesłanek, o których mowa w § 4 ust. 2.” Ponadto w wyżej cytowanym wyroku Sąd Rejonowy podzielił pogląd Sadu Najwyższego, który, cyt: (...) że odnoszący się do przypadków fakultatywnego obniżenia dodatku służbowego przepis § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 stycznia 2011 r. w sprawie dodatków o charakterze stałym do uposażenia funkcjonariuszy Służby Więziennej „jest regulacją samodzielną i nie nawiązuje w żaden sposób do regulacji § 5 ust. 2. Nie przewiduje też żadnego "limitu" obniżenia dodatku, uzależniając decyzje w tym zakresie tylko od "zmiany lub ustania przesłanek, o których mowa w § 4 ust. 2".

Apelujący podał, że obniżenie dodatku zostało wprowadzone na czas nieobecności funkcjonariuszy w służbie, w tym w związku z deklaracją braku powrotu do służby (zeznania P. L. ówczesnego kierownika działu ochrony, wniosek personalny (...)). Wobec długotrwałego niewykonywania przez powodów obowiązków służbowych przed przejściem na zaopatrzenie emerytalne, uprawnione było uznanie, że powodowie długotrwanie nie gwarantują efektywności i dyspozycyjności służby. W związku z tym zaistniały podstawy do zastosowania fakultatywnego mechanizmu obniżenia dodatku służbowego.

Zatem ocena efektywności służby funkcjonariusza przewidziana w otwartym katalogu przesłanek, które przełożony uwzględnia przy ustalaniu wysokości dodatku służbowego (§ 5 ust. 1 pkt 2), może stanowić przesłankę do obniżenia dodatku służbowego, po uwzględnieniu indywidualnych okoliczności dotyczących każdego z funkcjonariuszy, co miało miejsce w niniejszej sprawie.

Nie można także zaakceptować poglądu Sądu I Instancji, że działania pozwanego miały charakter dyskryminujący. Działania przełożonych zostały podjęte w oparciu o przyjęte kryteria, po przeanalizowaniu indywidualnych spraw powodów, powodowie byli powiadomieni o skutkach długotrwałego braku dyspozycyjności i efektywności w służbie.

W odpowiedzi na apelację, pełnomocnik powodów wniósł o oddalenie apelacji w stosunku do każdego z powodów jako bezzasadnej, zasądzenie od strony pozwanej na rzecz każdego z powodów zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

Sąd Okręgowy zważył:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Stan faktyczny rozpoznawanej sprawy jest niesporny, wobec czego Sąd Odwoławczy przyjmuje go za własny. W ocenie Sądu Okręgowego spór de facto dotyczy prawa, mianowicie czy nieobecność w pracy powodów - funkcjonariuszy służby więziennej, spowodowana chorobą, uzasadniała obniżenie dodatku służbowego na podstawie §7 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 marca 2022r. w sprawie dodatków o charakterze stałym do uposażenia zasadniczego funkcjonariuszy Służby Więziennej, stanowiącego akt wykonawczy do ustawy z 9 kwietnia 2010r. o Służbie Więziennej, z mocy jej art. 58 ust.3.

Zacząć należy jednak od przepisu art. 57 ust. 1 ustawy o Służbie Więziennej, który stanowi , że uposażenie funkcjonariusza składa się z uposażenia zasadniczego i dodatków do uposażenia zasadniczego o charakterze stałym. Z kolei z art. 58 ust. 1 ustawy wynika, że funkcjonariusze otrzymują do uposażenia zasadniczego dodatki o charakterze stałym tj. dodatek za wysługę lat, dodatek za stopień i dodatek służbowy. Wykładnia w.w przepisów nie nasuwa wątpliwości interpretacyjnych – wynika z nich wprost, że dodatek służbowy ma charakter świadczenia uzupełniającego uposażenie zasadnicze i nie stanowi jego części, nie wchodzi w zakres znaczeniowy uposażenia zasadniczego. Są to dwa odrębne składniki uposażenia. Takie wnioski wynikają także z §1 ust. 1 pkt. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 marca 2022r. w sprawie dodatków o charakterze stałym do uposażenia zasadniczego funkcjonariuszy Służby Więziennej, który stwierdza , że dodatek służbowy (oprócz dodatku za wysługę lat i dodatku za stopień) jest dodatkiem do uposażenia zasadniczego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 5.11.2015r. , III PK 22/15).

Ustawodawca przewidział jednak możliwość fakultatywnego obniżenia dodatku służbowego w § 7 ust. 1 rozporządzenia w razie zmiany lub ustania przesłanek, o których mowa w § 5 ust. 1 i 2. Oznacza to, że przepis ten jest regulacją samodzielną, nie nawiązuje do regulacji jego ust. 2 przewidującego obligatoryjne obniżenie dodatku służbowego w razie zaistnienia przesłanek w nim przewidzianych. Zasadnie podnosi apelujący, że przepis § 7 ust. 1 rozporządzenia stanowi samodzielną podstawę do obniżenia dodatku służbowego w razie zmiany lub ustania przesłanek w nim przewidzianych. Sąd Rejonowy błędnie wywiódł brak prawa do obniżenia dodatku służbowego funkcjonariusza służby więziennej, z błędnej wykładni art. 60 c i art. 60 g ustawy o Służbie Więziennej. Przepis art. 60 c ust. 1 ustawy jest bowiem przepisem gwarancyjnym i pełni funkcję ochronną odnoszącą się do uposażenia zasadniczego, a nie do dodatków, mających wszak charakter uzupełniający, o czym wyżej była mowa. Natomiast art. 60 g ustawy dotyczy zasad obliczania podstawy uposażenia funkcjonariusza w czasie przebywania na zwolnieniu lekarskim, wskazując przy tym na uwzględnienie powstałych w tym okresie zmian mających wpływ na prawo do uposażenia i innych należności lub ich wysokość, co sąd meriti przeoczył. Rację ma zatem apelujący, że przepisy te nie stanowią podstawy prawnej do obniżenia przedmiotowego dodatku, lecz § 7 ust. 1 cyt. rozporządzenia wykonawczego.

Przepis ten stanowi, że dodatek służbowy obniża się w razie zmiany lub ustania przesłanek, o których mowa w § 5 ust. 1 i 2. Z kolei przepis § 5 ust. 1 pkt.2 odnoszący się do pozostałych stanowisk służbowych wymienia prawidłowe wykonywanie obowiązków służbowych, w szczególności inicjatywę i samodzielność w realizacji zadań służbowych, terminowość i efektywność podejmowanych działań, posiadane kwalifikacje i umiejętności wykorzystywane na zajmowanym stanowisku, a także powierzenie nowych lub dodatkowych obowiązków służbowych lub wystąpienie innej istotnej zmiany warunków służby związanej ze zwiększeniem obowiązków, wymagającej zaangażowania funkcjonariusza w wykonywanie zadań służbowych.

Nietrafny jest zarzut apelacji pominięcia i niezastosowania § 7 ust. 1 rozporządzenia przez Sąd Rejonowy. Sąd ten odwołał się bowiem do treści w.w. przepisu i dokonał jego wykładni, tyle że wykładnia jest błędna. O ile należy podzielić pogląd sądu meriti, że katalog przesłanek wymienionych w § 5 ust. 1 pkt.2. rozporządzenia, do którego odwołuje się jego § 7 ust. 1 ma charakter przykładowy, to sam ten fakt czyni nieuprawnionym pogląd sądu meriti, że brak wskazania przez ustawodawcę w w.w. przepisie usprawiedliwionej absencji funkcjonariusza, stanowi o braku podstaw do obniżenia dodatku służbowego. W ocenie Sądu Okręgowego, prawidłowa wykładnia § 7 ust. 1 w powiązaniu z § 5 ust. 1 pkt.2. rozporządzenia prowadzi do wniosku, że otwarty katalog przesłanek nakazuje rozpatrywać indywidualnie fakty dotyczące przebiegu służby funkcjonariusza, w kontekście podstaw do obniżenia dodatku służbowego. Sąd Okręgowy pragnie zaakcentować, że o ile pracodawca ma możliwość obniżenia funkcjonariuszowi dodatek służbowy na podstawie § 7 ust. 1 cyt. rozporządzenia, to decyzja w tym przedmiocie nie może mieć ani charakteru arbitralnego, ani wykraczającego poza tę regulację. Sąd Okręgowy zauważa, że prezentowana przez pozwanego, a zarazem apelującego argumentacja, przemawiająca za zasadnością obniżenia powodom dodatku służbowego jest niespójna. Z jednej strony pozwany wskazuje, że „obniżenie dodatku wynikało z braku efektywności służby powodów, bowiem przebywali na zwolnieniu lekarskim, by następnie twierdzić, że w Zakładzie Karnym w S. jako kryterium obniżenia dodatku służbowego na czas braku dyspozycyjności, przyjęto nie sam fakt długotrwałego braku efektywności i dyspozycyjności w związku z absencją w służbie, ale przede wszystkim deklarację o braku powrotu do służby i kontynuację absencji aż do czasu przejścia na zaopatrzenie emerytalne (vide odpowiedź na pozew). W apelacji wskazuje natomiast na podnoszoną przed sądem meriti dezorganizację pracy w zakładzie karnym, konieczność zastępstw i podwyższenie wynagrodzenia funkcjonariuszom, którzy przejęli obowiązki powodów.

Odnosząc się zatem do tej argumentacji, należy podkreślić przede wszystkim, że absencja powodów wynikała ze stanu chorobowego potwierdzonego zwolnieniem lekarskim, co jest niesporne - a nie z faktu oczekiwania na stan emerytalny. Po wtóre, każda nieobecność pracownika, w tym spowodowana chorobą sama w sobie wiąże się z opracowaniem przez pracodawcę planu zastępstw, do czego zasadnie nawiązuje sąd meriti.

W ocenie Sądu Okręgowego absencja chorobowa funkcjonariusza, potwierdzona zwolnieniem lekarskim, nie jest okolicznością uzasadniającą obniżenie dodatku służbowego w rozumieniu cyt. § 7 ust. 1 rozporządzenia. Nie mieści się bowiem w zakresie użytego w nim pojęcia

„ zmiany lub ustania prawidłowego wykonywania obowiązków służbowych. Skoro bowiem funkcjonariusz nie wykonuje obowiązków z powodu choroby – jak w przedmiotowej sprawie - to z tej przyczyny nie można odnosić się do prawidłowości lub nieprawidłowości ich wykonywania. Wbrew błędnemu stanowisku apelacji , wykładnia § 7 ust. 1 rozporządzenia dokonana przez pozwanego, doprowadziła do nieuprawnionego obniżenia powodom dodatku służbowego, przez co miała charakter dyskryminujący. Powoływane i cytowane przez apelującego poglądy Sądu Rejonowego w Szczecinie w wyroku w sprawie IX P 368/18 oraz Sądu Najwyższego w wyroku III PK 22/15, Sąd Okręgowy w pełni podziela. Apelujący pominął jednak istotne fakty dotyczące powodów obniżenia funkcjonariuszom służby więziennej dodatku służbowego, mianowicie: przekazanie części zadań innemu funkcjonariuszowi z uwagi na długotrwałą niezdolność do pracy funkcjonariusza , przy jednoczesnej zmianie zakresu jego obowiązków (tak w stanie faktycznym w w.w sprawie Sądu Rejonowego w Szczecinie) oraz z uwagi na zmianę zakresu obowiązków powierzonych funkcjonariuszowi związanych z niskim stopniem odpowiedzialności i wysiłkiem oraz o małej samodzielności w stosunku do poprzedniego zakresu obowiązków i powierzonego stanowiska, na którym przysługiwał większy dodatek służbowy (tak w stanie faktycznym w sprawie III PK 22/15 Sądu Najwyższego).

Reasumując, mimo częściowo błędnego uzasadnienia, wyrok Sądu I instancji odpowiada prawu i skutkuje oddaleniem apelacji na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach procesu za II instancję orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z § 10 ust. 1 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2010 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 1801). O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 k.c.